

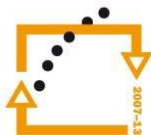
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

„Propojení výuky oborů Molekulární a buněčné biologie a Ochrany a tvorby životního prostředí“

Reg. č.: CZ.1.07/2.2.00/28.0032

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Seminář

Rostlinné biotechnologie kolem nás

Božena Navrátilová

LS 2014/2015

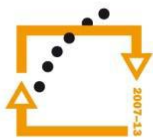
Seminář - témata

Explantátové kultury

Genetické manipulace u rostlin

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Ekologické zemědělství

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Bioprodukty

Plasty okolo nás

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Explantátové kultury

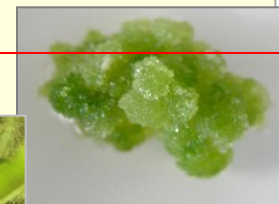
Meristémové kultury

Mikropropagace

Kalusové kultury, suspenzní kultury

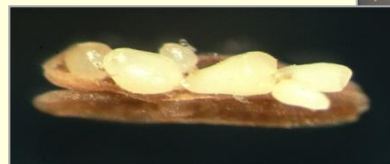
Somatická embryogeneze

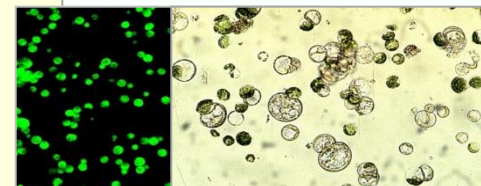
Embryokultury

Prašníkové a mikrosporové kultury

Protoplastové kultury a fúze + buněčné inženýrství

Genetické manipulace u rostlin

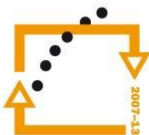
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Suspenzní kultury - bioreaktory

**KULTURA ROSTE A DĚLÍ SE NĚKOLIKANÁSOBNĚ RYCHLEJI
NEŽ KULTURA NA PEVNÉM MÉDIU**

jako experimentální model
produkce sekundárních metabolitů
indukce somaklonální variability a následné selekci
mikropropagace (pod kontrolou genetické stability)

Bioreaktory firmy VitroSys Inc. Korea

ideální SK – rychlý růst
karyologická stabilita
životnost buněk

rentabilita

Minimálně 10^3 /ml buněk
**1/10 suspenze v exponenciální fázi se doplní
čerstvým médiem**

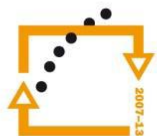
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Bioreaktor

hairy-root systém
a
sekundární metabolity

v Koreji od r. 2004

zisk **GINSENOSIDŮ Z KOŘENŮ**, za 3 měsíce v laboratoři stejný zisk jako z rostlin ženšenu v přírodě za 8 let

obsah **GINSENOSIDŮ** srovnatelný s planě rostoucími rostlinami množstvím i vzájemným poměrem jednotlivých látek

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Genetické manipulace u rostlin

CARTAGENSKÝ PROTOKOL o biologické bezpečnosti

29. 1. 2000 Montreal

(OSN – program pro životní prostředí UNEP) platnost 11. 9. 2003

ČR podepsala 24. 5. 2000 (gmo.vscht.cz) nyní 160 států

- opatření ve státech, které se připojí k projektu (dovoz, vývoz, transport)
- vzdělání odborníků a informování veřejnosti
- vytvoření nové legislativy GMO (www.env.cz)
- spolupráce při výměně zkušeností

Cíl **PROTOKOLU** je zajistit ochranu a bezpečnost při zacházení, využívání a přenosu živých modifikovaných organismů, které jsou výsledkem moderních biotechnologií, a které mohou mít nepříznivý vliv na zachování biologické rozmanitosti a zdraví člověka.

Protokol je zaměřen především na převoz GMO přes hranice států a má ochraňovat zejména státy, kterým dosud chybí vlastní vnitrostátní právní předpisy v oblasti GMO.

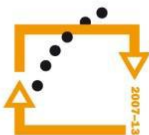
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Genetické manipulace u rostlin

experimenty

- *in vitro* kulturách v uzavřeném laboratorním systému
- experimenty s transgenními rostlinami v uzavřeném skleníku
- označené pozemky

povinnost označit produkty - GM organismus

x GMO free

Kontrola a systém rychlého varování

Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI) - potraviny, potravinové doplňky

Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) - dozor nad plněním podmínek zákona č. 78/2004 Sb. o nakládání s GMO a genetickými produkty

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Ekologické zemědělství

po intenzifikaci zemědělství - mechanizace a chemizace

návrat k tradičním zemědělským postupům

vychází z tradičního způsobu zemědělství
podporuje biodiverzitu a s ní také stabilitu ekosystémů
pěstování plodin i odrůd, vhodných pro místní podmínky
zachování osídlení venkova
samozásobení potravinami
pracovní příležitosti - podpora místní ekonomiky

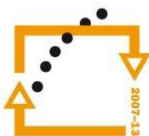
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

(Zákon 242/2000 Sb.)

Ekologickým zemědělstvím se rozumí -

druh zemědělského hospodaření, který dbá na životní prostředí a jeho jednotlivé složky stanovením omezení či zákazů používání látek a postupů, které zatěžují, znečišťují nebo zamožují životní prostředí nebo zvyšují rizika kontaminace potravního řetězce, a který zvýšeně dbá na vnější životní projevy a chování a na pohodu chovaných hospodářských zvířat v souladu s požadavky zvláštního právního předpisu.

Principy ekologického zemědělství

- princip zdraví (půdy, rostlin, zvířat, lidí a Země),
- princip ekologie (ekologické principy jsou základem a vzorem a musí být zachovány),
- princip spravedlnosti (vůči životnímu prostředí a lidem),
- princip pozornosti/péče (o zdraví a blahobyt současných i budoucích generací a životního prostředí).

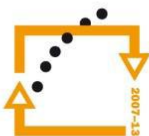
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Ekologické zemědělství

Minimalizace negativních vlivů na životní prostředí - ruční pletí

ochrana půdy před erozí
pěstovat plodiny odolné vůči chorobám a regionálně vhodné
zdravé osivo a sadba
nepoužívá umělá hnojiva
nepoužívá pesticidy - *biologická ochrana rostlin*
nepoužívá GMO

Internetové zdroje informací:

- www.bio-info.cz
- www.bioinstitut.cz
- www.biospotrebitel.cz
- www.eagri.cz
- www.ec.europa.eu/agriculture/organic
- www.ukzuz.cz
- www.zeraagency.eu
- www.ctpez.cz
- www.pro-bio.cz

ČR

2010 cca 3 500 ekofarmářů
na 13 % zemědělské půdy

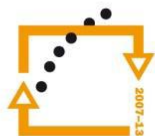
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

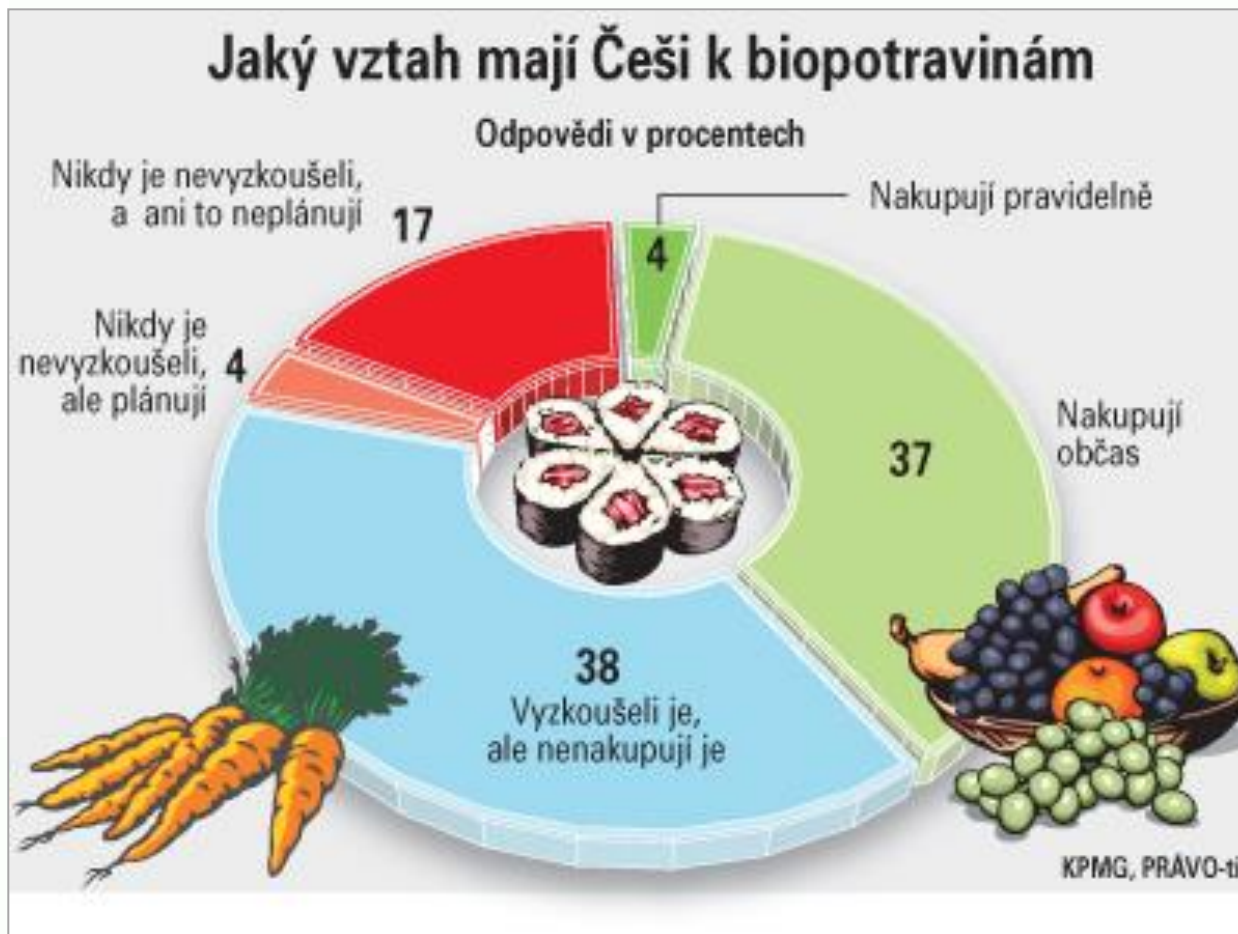
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

BIOPRODUKTY

<http://www.novinky.cz/finance/297119-biopotraviny-netahnou-jsou-drahe.html>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

PLASTY OKOLO NÁS

podle odhadů se ročně v našich obchodech rozdává 1 000 tun
plastových tašek vyrobených z dovezené ropy
= cca 3 miliardy tašek
Bursík, 2009

jak odstranit tento odpad?????

za jak dlouho se rozloží
igelitová taška???

používání nových polymerů „plastů přátelských k ŽP“

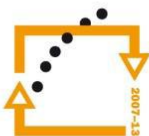
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

rychle se rozkládající na povrchu půdy, nikoliv skládka

ohryzek jablka	týden až 20 dní
slupka od banánu	3 - 6 měsíců
pomerančová kůra	6 měsíců až 1,5 roku
vlněná ponožka	1 - 2 roky
papírový kapesník	2 - 5 měsíců

dlouho se rozkládající

igelitová taška	20 - 30 let	z degradabilního plastu 1 rok
nedopalek cigarety s filtrem	10 - 20 let	
plechovka	5 - 15 let	
krabička od pití	6 - 10 let	
plastový kelímek, PET láhev	50 - 80 - 100 let	
jednorázové pleny	cca 250 let	
sklo - nikdy, odhad asi	3 000 let	
kus polystyrenu	nikdy	